PUN2000
Program upravljanja Nature 2000
2014 - 2020

ZAVOD REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA VARSTVO NARAVE

GOZDNOGOSPODARSKI NAČRTI IN NATURA 2000

Cilji in ukrepi programa upravljanja območij Natura 2000 (2014-2020)

Tadej Kogovšek,
27.11.2014

Strategija EU za biotsko raznovrstnost do leta 2020 in gozdarstvo EU

EUROPEAN COMMISSION

Brussels, 3.5.2011
COM(2011) 244 final

COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS

Our life insurance, our natural capital: an EU biodiversity strategy to 2020

{SEC(2011) 540 final}
{SEC(2011) 541 final}

Krovni cilj do leta 2020:

- **Zaustaviti izgubo biotske raznovrstnosti v EU do leta 2020.**

Čeprav ukrepi za zaustavitev izgubljanja biotske raznovrstnosti pomenijo strošek, je izguba biotske raznovrstnosti draga za celotno družbo, še zlasti za gospodarske udeležence v sektorjih, ki so neposredno odvisni od ekosistemskih storitev.

Gozdovi:

- **Države članice bodo zagotovile pravočasno pripravo in izvajanje načrtov upravljanja, ki določajo ukrepe za ohranjanje območij Natura 2000.**

Ukrep: Vključitev ukrepov za biotsko raznovrstnost v načrte za gospodarjenje z gozdovi:

- **Ohranjanje optimalnih ravni odmrlega lesa ob upoštevanju regionalnih razlik.**
- **Ohranjanje/vzpostavitev območij brez gospodarjenja.**
- **Izvajanje namenskih ukrepov, izoblikovanih za gozdna območja Natura 2000 (kvalifikacijske vrste in habitatni tipi).**

NOVA GOZDARSKA STRATEGIJA EU

EVROPSKA KOMISIJA

Bruselj, 20.9.2013
COM(2013) 659 final

SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ

Nova gozdarska strategija EU: za gozdove in gozdarski sektor

{SWD(2013) 342 final}
{SWD(2013) 343 final}

- Trajnostno gospodarjenje z gozdovi (gozdove in gozdne površine uporabljamo na način in v obsegu, ki ohranja **njihovo biotsko raznovrstnost).**
- Velik poudarek namenjen **omrežju Natura 2000** (gozdovi)**.**
- **Načrti za gozdove prispevajo k ustreznemu upravljanju omrežja Natura 2000** (izvajanje naravovarstvene zakonodaje EU) **.**
- **Znatno izboljšanje stanja ohranjenosti gozdnih vrst/HT** (izmerljivo).
- Izvajanje **načrtov za biotsko raznovrstnost.**
- Krepitev **medsektoskega načrtovanja in integralnih sredstev.**

Komisija bo spremljala napredek pri uvajanju načrtov za gospodarjenje z gozdovi in vključevanju vsebin o biotski raznovrstnosti vključno s cilji Nature 2000.

INTEGRACIJA STRATEGIJ – IMPLEMENTACIJA DIREKTIV!

Program upravljanja Natura 2000 2014-2020

Kvalifikacijske vrste in habitatni tipi na katere ima pomemben vpliv gozdarstvo:

- **11 kvalifikacijskih gozdnih habitatnih tipov**
- **22 kvalifikacijskih vrst po direktivi o habitatih**
- **5 kvalifikacijskih rastlinskih vrst**

- **21 kvalifikacijskih vrst po direktivi o pticah**

Vključevanje naravovarstvenih vsebin v GGN ZA GGE.

Med varstvene ukrepe sodi:

Ukrepi prilagojene rabe naravnih dobrin, s katerimi se dosega varstvene cilje:

- Načrti, ki so neposredno potrebni za varstvo območij Natura (ni potrebna presoja) morajo **vsebovati usmeritve in ukrepe**, potrebne za doseganje varstvenih ciljev.

- Okvir za ukrepe je **zakonodaja** na področju gozdarstva, ki omogoča **načrtovanje in izvajanje** vseh potrebnih **ukrepov za zagotavljanje ugodnega stanja gozdnih HT** in **vrst** vezanih na gozdne ekosisteme.

Natura 2000 in gozdarstvo v Sloveniji

Nacionalni gozdni program:

- Ustrezna količina nežive gozdne mase (mrtva masa),
- Ohranjanje habitatnih tipov in vrst na območjih Natura 2000.
- Ohranjanje specifičnih struktur, osnovanje mirnih con,
- Določitev učinkovite in racionalne metode za monitoring populacij vrst,
- Ohranjati mrežo rezervatov in jo primerno razširiti.

Zakon o gozdovih

(Gospodarjenje z gozdovi obsega opravljanje varstvenih in gojitvenih ter vseh drugih del, ki so potrebna za zagotavljanje ekoloških in socialnih funkcij gozdov…).

Pravilnik o varstvu gozdov

(ekocelice, načrtno puščanje odmrlega lesa, časovne omejitve, ukrepi oziroma dela za vzdrževanje življenjskega okolja prostoživečih živali...).

Pravilnik o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo

(funkcije gozdov, načrtovanje potrebnih ukrepov za zagotavljanje ugodnega stanja rastlinskih in živalskih vrst, njihovih habitatov in habitatnih tipov (območja Natura 2000).

Pravilnik o financiranju in sofinanciranju vlaganj v gozdove

(financiranje ukrepov, ki so namenjene upravljanju območij Natura 2000 – ukrepi za vzdrževanje HT, načrtno puščanje mrtve mase…).

Usmeritve in ukrepi za vrste in HT

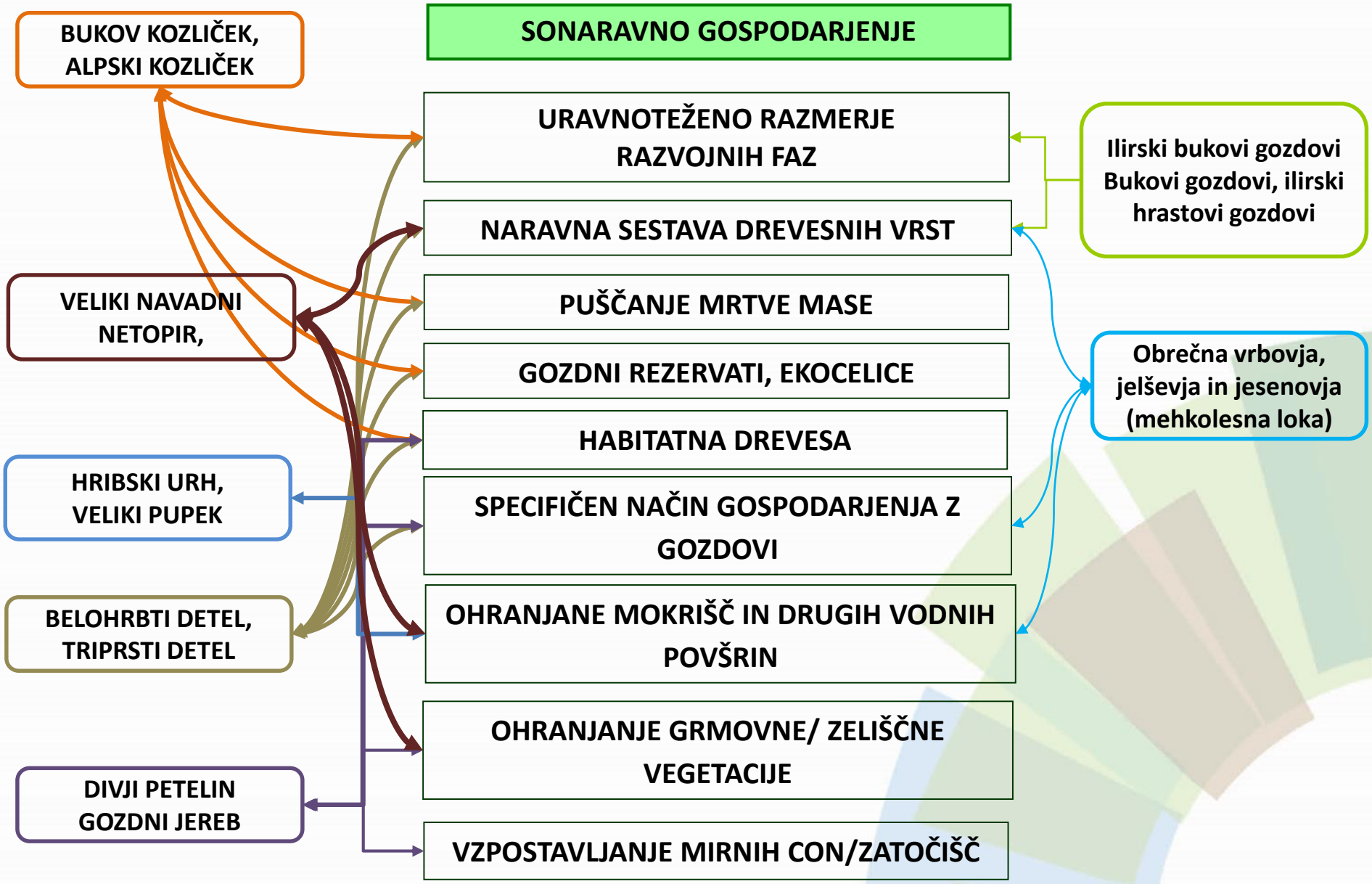

Stanje kvalifikacijskih vrst in habitatnih tipov

SLABŠE OCENE OHRANJENOSTI IMAJO NEKATERI SPECIALISTI

(habitatna drevesa, večji delež mrtve mase, negospodarjeni deli gozdov):

- **belohrbti detel, srednji detel, triprsti detel, hrastov kozliček**

VRSTE VEZANE NA SPECIFIČNE STRUKTURE

(npr. prehranjevalni habitat)

divji petelin, gozdni jereb

"MANJŠINSKI" HABITATNI TIPI:

1. Obrečni hrastovo-jesenovo-brestovi gozdovi (Quercus robur, Ulmus laevis in Ulmus minor, Fraxinus excelsior ali Fraxinus angustifolia), vzdolž velikih rek (Ulmenion minoris)
2. Barjanski gozdovi
3. Javorovi gozdovi (Tilio-Acerion) v grapah in na pobočnih gruščih

OCENE OHRANJENOSTI "GENERALISTOV" IN NAJBOLJ RAZŠIRJENIH HABITATNIH TIPOV SO PRECEJ BOLŠE.

Ali upravljanje z gozdovi v zadostni meri upošteva ekološke zahteve teh vrst/HT?

Referenčne vrednosti (skupine):

SONARAVNO GOSPODARJENJE Z GOZDOVI

- rastišču primerna sestava drevesnih vrst
- uravnoteženo razmerje razvojnih faz
- naravno pomlajevanje
- 3% delež ustrezne odmrle lesne mase
- brez fragmentacije gozdnega prostora

Gozdni habitatni tipi (lirski bukovi gozdovi, Bukovi gozdovi, Ilirski hrastovi gozdovi)
Kvalifikacijske vrste: alpski kozliček, bukov kozliček, črna žolna, kozača…

KLJUČNE STRUKTURE

- mokrišča/vodne površine v gozdu (barja…)
- obvodna vegetacija
- gozdni robovi
- gozdni otoki
- mozaičnost krajine

Metulji (gozdni postavnež…), dvoživke (hribski urh, veliki pupek),
veliki studenčar, netopirji (veliki neotpir…)

IMPLEMENTACIJA NA TERENU?

UMEŠČANJE V PROSTOR?

SPECIFIČNI UKREPI ZA VRSTE/HT

- habitatna drevesa
- Večji delež starejših razvo
- mirne cone na ključnih območjih,
- bogato strukturirani gozdovi (zeliščna, grmovna plast),
- ohranjanje gozdnih jas,
- ohranjanje zastrtosti jamskih vhodov,
- specifično gospodarjenje za nekatere GHT (ukrepi za pomlajevanje…)

Javorja na pobočnih gruščih, Obrečni hrastovo-jesenovo-brestovi gozdovi, netopirji, Črna štorklja, gozdni jereb, mali skovik, hrastov kozliček, srednji detel, triprsti detel,

OMEJEVANJE GOSPODARJENJA

- ohranjanje/vzpostavitev novih gozdnih rezervatov,
- ukrepi za vzpostavljanje ugodnega stanja specifične vrste/HT (npr. ekocelice z ukrepanjem),
- ekocelice (omejevanje gospodarjenja za daljše obdobje),
- območja, z večjo količino mrtve mase (5 -10 %).
- ohranjanje ključnih zaprtih predelov gozdov.

Barjanski gozdovi,
triprsti detel, belohrbti detel, brazdar, divji petelin, gozdni jereb

Vključevanje naravovarstvenih smernic v GGN ZA GGE- vizija

- **Primer (belohrbti) detel**

REFERENČNE VREDNOSTI:

- **Gozdni rezervati**
- **3% mrtve mase (s poudarkom na debelinski stopnji B in C),**
- **mreža ekocelic (povečevanje mrtve mase, sestoji v starejših razvojnih fazah)**
- **del območja z ciljem 5-10% mrtve mase**

GGN načrtuje izvedbene vsebine (npr. E4):

- **umestitev ekocelic v GGE,**
- **odseki, kjer je potrebno aktivno upravljanje z mrtvo maso,**

UMEŠČANJE UKREPOV SE IZVAJA PREKO GGN ZA GGE,

Pri umeščanju ukrepov je potrebno upoštevati številne faktorje!

DOLOČENE SO KLJUČNE UPRAVLJAVSKE CONE

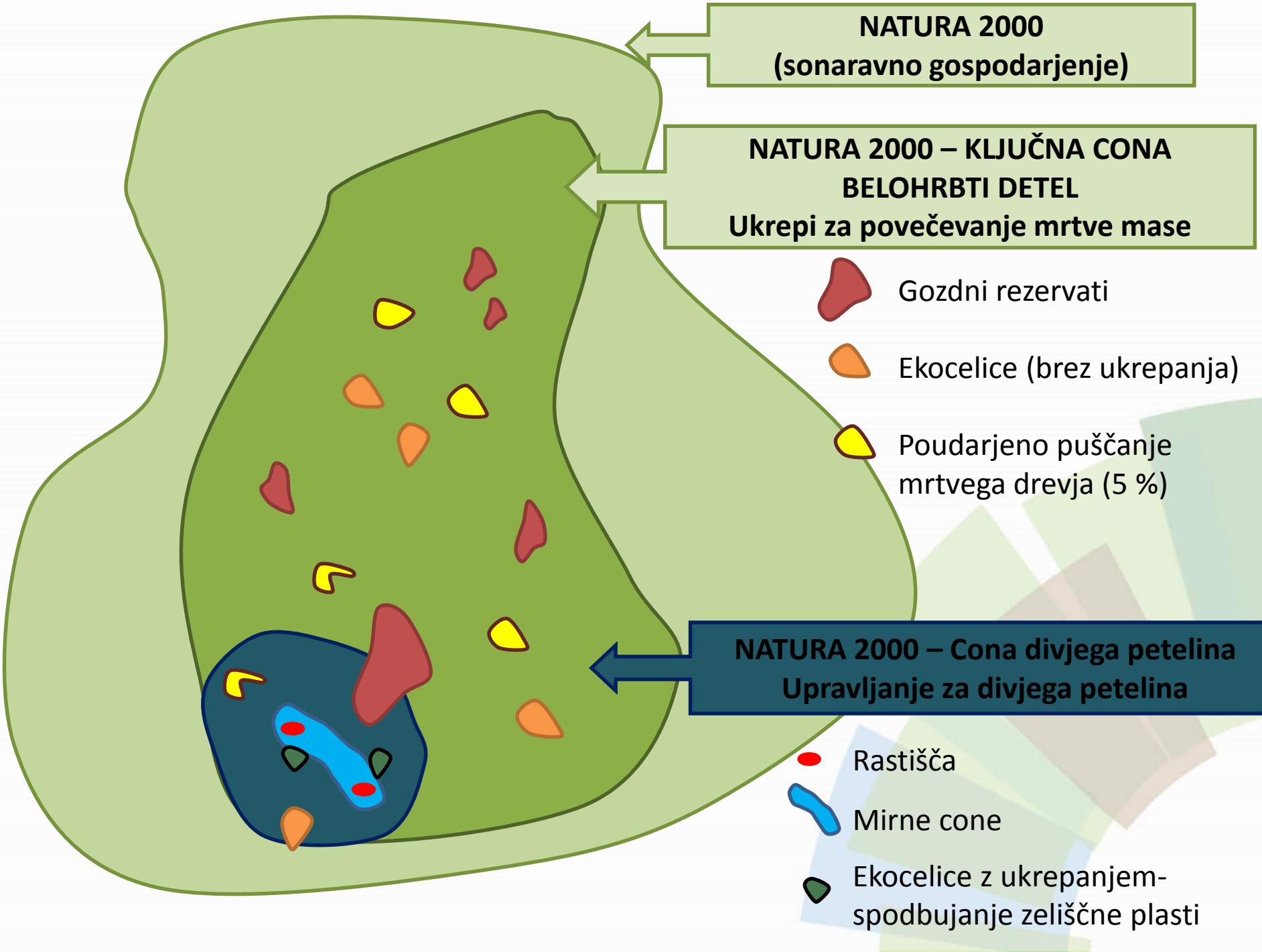
NATURA 2000
(sonaravno gospodarjenje)
NATURA 2000 – KLJUČNA CONA
BELOHRBTI DETEL
Ukrepi za povečevanje mrtve mase
Gozdni rezervati
Ekocelice (brez ukrepanja)
Poudarjeno puščanje
mrtvega drevja (5 %)
NATURA 2000 – Cona divjega petelina
Upravljanje za divjega petelina
Rastišča
Mirne cone
Ekocelice z ukrepanjem-
spodbujanje zeliščne plasti

Zakaj so pomembni ukrepi?

PRIMER DIVJI PETELIN

Pohorje: velik upad populacije v zadnjih 25 letih

(monitoring 2011 - Wetman),

Jelovica: polovičen upad populacije v zadnjih 25 letih

Dinarska populaci

Belohrbti, triprsti dete

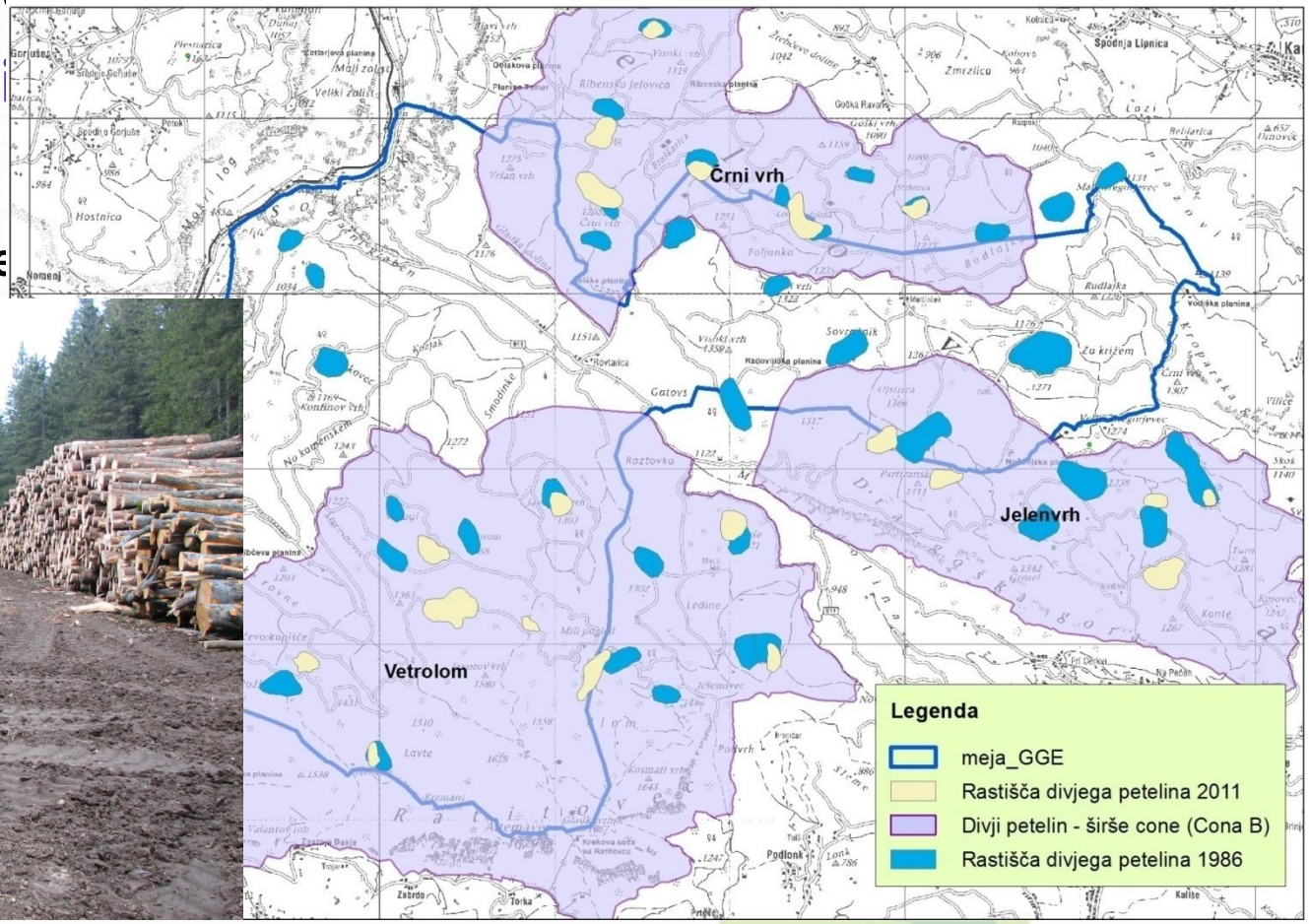

Načrtovanje ukrepov?

1. Pomanjkanje znanja: Primeri dobrih praks

- **LIFE projekt Wetman:**
  - umeščanje ukrepov za mokrišča v gozdni krajini,
  - umeščanje ukrepov za divjega petelina,
  - spremljanje uspešnosti ukrepov.

- **LIFE projekt Kočevsko**
  - umeščanje ukrepov za belohrbtega in triprstega detla ter koconoge kure (aktivno načrtovanje mrtve mase, vzpostavljanje primernih habitatov, izvajanje gojitvenih del z upoštevanjem ekoloških zahtev).
  - spremljanje uspešnosti ukrepov.

Sistemski pristop k načrtovanju ukrepov:

- Integrirana poraba sredstev

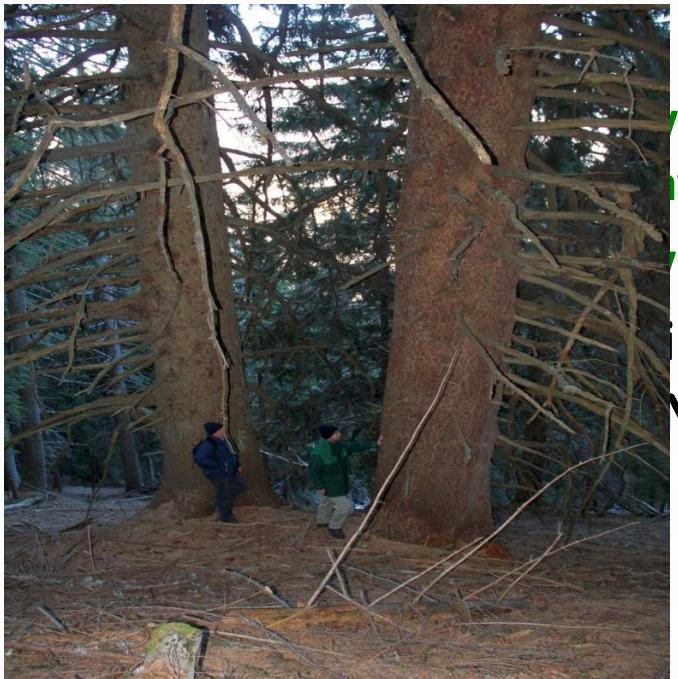

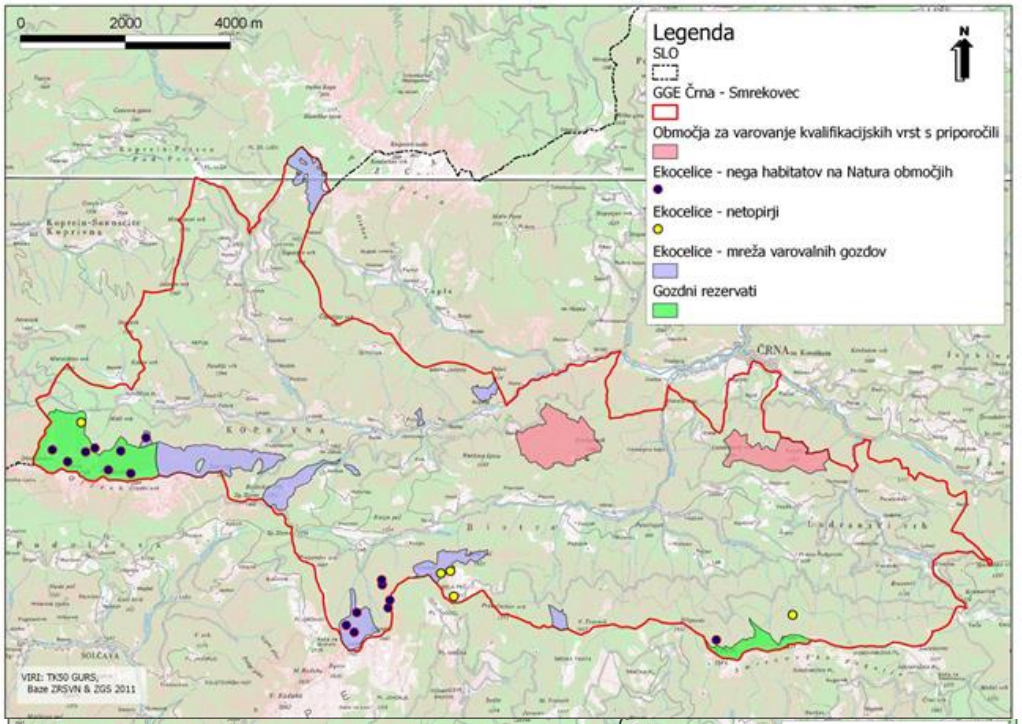
0
2000
4000 m
Legenda
SLO
GGE Črna - Smrekovec
Območja za varovanje kvalifikacijskih vrst s priporočili
Ekocelice - nega habitatov na Natura območjih
Ekocelice - netopirji
Ekocelice - mreža varovalnih gozdov
Gozdni rezervati
N
ČRNA
KOPRIVNA
SOLČAVA
VIRI: TK50 GURS,
Baze ZRSVN & ZGS 2011

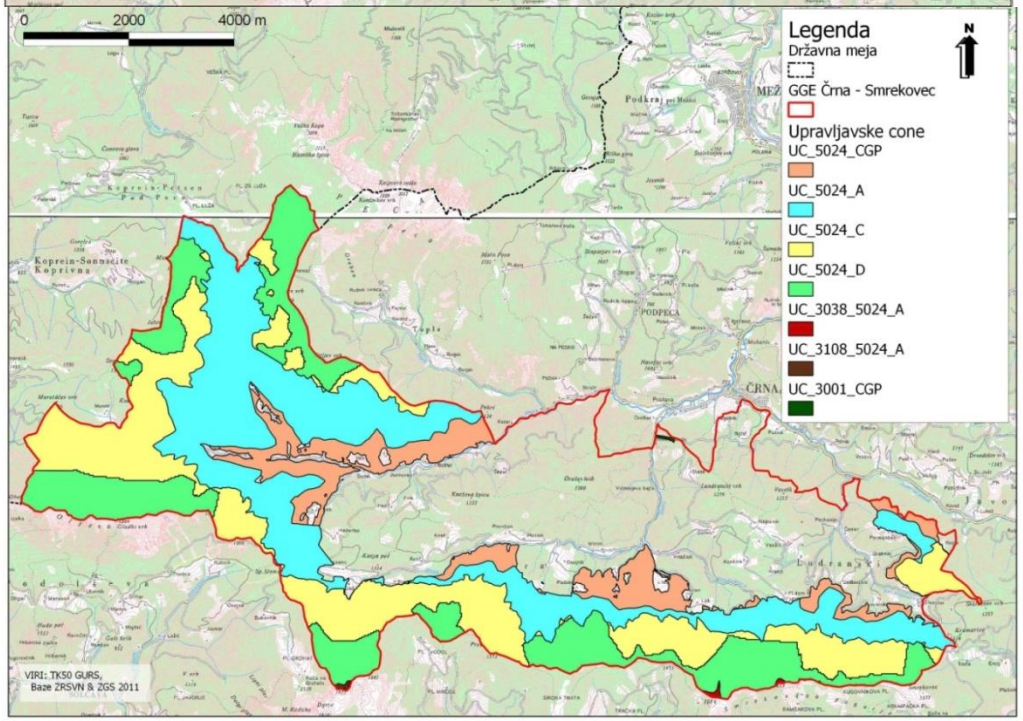
0
2000
4000 m
Legenda
Državna meja
GGE Črna - Smrekovec
Upravljavske cone
UC_5024_CGP
UC_5024_A
UC_5024_C
UC_5024_D
UC_3038_5024_A
UC_3108_5024_A
UC_3001_CGP
N
ČRNA
PODPEČA
VIRI: TK50 GURS,
Baze ZRSVN & ZGS 2011

Analiza financiranja in sofinanciranja del iz sredstev proračuna RS

(na podlagi Pravilnika o financiranju in sofinanciranju vlaganj v gozdove).

Ali je sistem dober?
Ali znamo porabljati sredstva za bistvene ukrepe?
Ali jih znamo oplemenititi?

a) "LOVSKI UKREPI" - pozitivno vplivajo na kvalifikacijske vrste

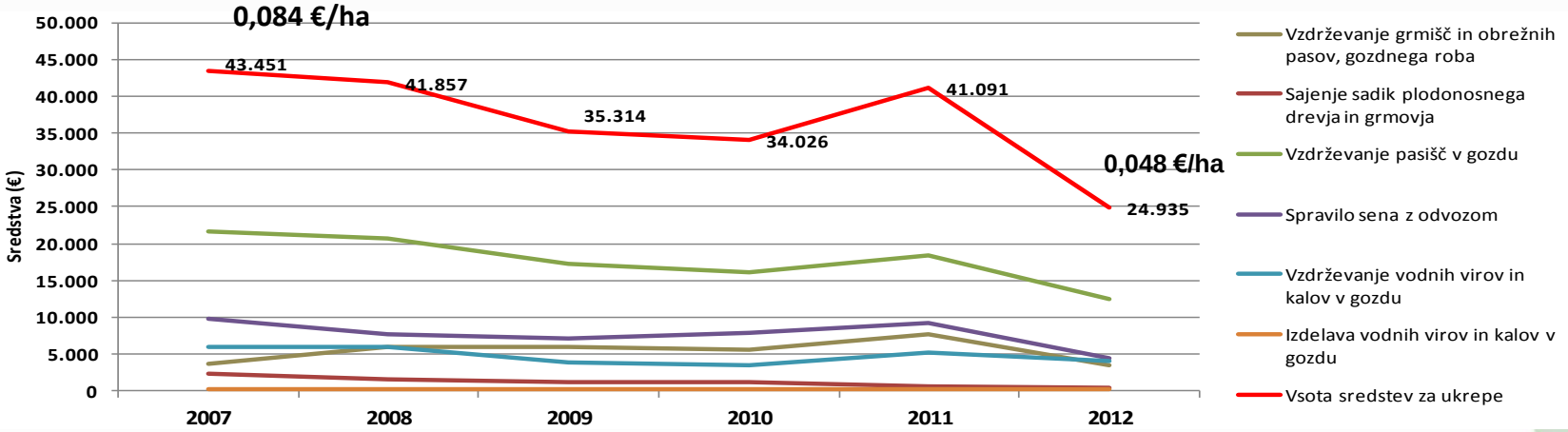

b) NEPOSREDNI UKREPI ZA VARSTVO VRST IN HABITATOV

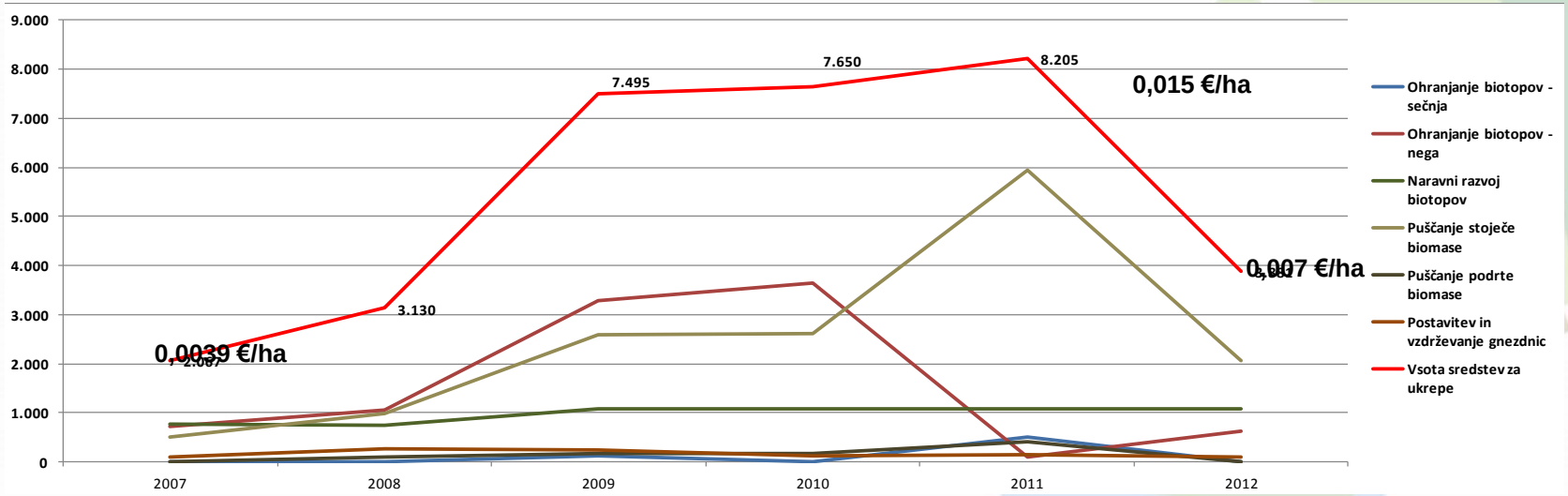

Območja niso umeščena – ciljne vrednosti!

KOMPLEKSNO OBMOČJE	UMESTITEV V UPRAVLJAVSKO CONO	POV. GOZDA (ha)	Varovalni gozdovi	Obstoječi rezervati	Obstoječe ekocelice (2010)	Delež brez gospodarjenja	Predlagane ekocelice brez ukrepanja (ha)	Predlagane ekocelice z ukrepanjem (ha)
BOČ	Cona C (brazdar)	6.924	203	197,3	1,3	2,9	40	0
DRAVA	Cona A (Obrežna vrbovja, jelševja, jesenovja) Cona B (Ilirski hrastovo-belogabrovi gozdovi)	2.544	940,4	44,6	0	1,8	40	0
GORIČKO	Cona E (habitat črne štorklje) Cona B (Obrežna vrbovja, jelševja in jesenovja) Cona C (Ilirski hrastovo - belogabrovi gozdovi)	15.981	0	20	5,5	0,2	135	0
KAMNIŠKO SAVINJSKE ALPE	Cona A	22.508	9003	495	360	3,8	0	140
GORJANCI	Cona SPA (belohrbti detel)	10.975	928	272,4	0	2,5	60	0
JELOVICA	Cona D (divji petelin)	9.304	618,6	0	0	0,0	100	190
JULIJSKE ALPE	Cona B (triprsti detel) D (širša znana rastišča divjega petelina)	57.506	29.087,30	1.763,30	0	3,1	150	290
KOČEVSKO	CGP (Obstoječa mreža ekocelic) Srčna cona Cona divjega petelina	95.581	3.889,40	1.218,00	1.744,20	3,1	0	250
KOZJANSKO-DOBRAVA	CGP	3.780	129	0	4,2	0,1	34	0
KRAKOVSKI GOZD	CONA SCI	3.307	0	75,2	0	2,3	24	5
MURA	CGP	6.378	2.636,40	6,6	0	0,1	60	0
POHORJE	Srčna cona	28.067	480	635,6	24,3	2,4	190	280
SNEŽNIK	Cona Ilirski bukovi gozdovi Cona divjega petelina Kisloljubni smrekovi gozdovi	44.230	813,2	1.643,50	10,3	3,7	220	220
TRNOVSKI GOZD	Srčna cona, CGP	50.003	4.455,30	952	286,5	2,5	140	140
SKUPAJ		357.088	53.184	7.324	2.436		1.193	1.515

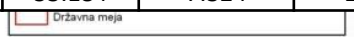

UPRAVLJANJE OBMOČIJ NATURA 2000 V GOZDNEM PROSTORU

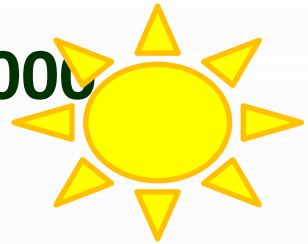

RAZVOJ VSEBIN GGN ZA GGE:

Načrtovanje aktualnih vsebin npr:

- **Načrtovanje/izvajanje aktivnih ukrepov za ohranjanje biotske raznovrstnosti.**
- **Sistem za financiranje ključnih ukrepov Natura 2000 v gozdarstvu** (glede na načrtovanje ukrepov).

- **Tehnologija:**
  strojna sečnja – vsebine za izvajanje, območja kjer ni možna…
  gozdne prometnice – prioritetna območja za usmerjanje sofinanciranja gradnje, območja kjer financiranje ni možno).

- **Sodelovanja z lastniki gozdov pri implementaciji naravovarstvenih usmeritev v sklopu načrtovanja in izvedbe** (gozdnojitveni načrti, trasacija prometnic, odkazilo).
- **Poenostavitev prikaza vsebin v GGN za GGE.**

- **Potreben celovit mehanizem načrtovanja in izvajanja ukrepov za ohranjanje biotske raznovrstnosti.**

- **IMPLEMENTACIJA ZAKONODAJE NA TERENU**

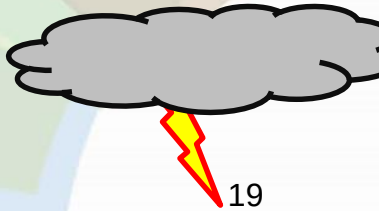

Hvala za pozornost!